
*НАУКОВІ
РАКУРСИ*

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені В. Г. КОРОЛЕНКА
Кафедра загального і слов'янського мовознавства та
іноземних мов

НАУКОВІ РАКУРСИ

Збірник наукових праць

Випуск 3

ПОЛТАВА 2021

Ляховська Анастасія, Лисенко Руслан, Філатова Валентина, Ляховський Віталій, Ковальов Олександр, Рябушко Роман МИСТЕЦТВО ЛІКУВАННЯ В ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ _	146
Ляховський Віталій, Немченко Іван, Люлька Олександр, Городова-Андрєєва Тамара, Ляховська Анастасія, Краснов Олег ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ _	153
Ляховська Тетяна, Немченко Іван, Лисенко Руслан, Ляховський Віталій, Городова-Андрєєва Тамара, Сидоренко Архип ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ ГУМАНІЗМУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ _ _ _ _ _	161
Немченко Іван, Ляховський Віталій, Люлька Олександр, Рябушко Роман, Городова-Андрєєва Тамара, Сидоренко Архип, Баля Геннадій, Уласевич Лариса САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ _ _ _ _ _	167
Немченко Іван, Ляховський Віталій, Люлька Олександр, Рябушко Роман, Городова-Андрєєва Тамара, Сидоренко Архип, Баля Геннадій, Уласевич Лариса СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ _ _ _ _ _	174

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Андрієць Марина ВИКОРИСТАННЯ LATEX-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ГРАФІКИ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ПРОФІЛЮ _ _ _ _ _	179
Білокінь Антоніна КРОКИ ДО ПЕРЕМОГИ _ _ _ _ _	185

Key words: abdominoplasty, allohernioplasty, implantation, explantation, endoprosthesis, compartment syndrome, transplantation.

МИСТЕЦТВО ЛІКУВАННЯ В ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ

**Анастасія Ляховська, Руслан Лисенко,
Валентина Філатова, Віталій Ляховський,
Олександр Ковальов, Роман Рябушко**
Полтавський державний медичний
університет
м. Полтава, Україна

***Анотація:** Життєдіяльність сучасної людини в умовах науково-технічного прогресу настільки інтелектуально і психоемоційно напружена, що вона об'єктивно перебуває під впливом низки патогенних, стресогенних ситуацій і факторів. У зв'язку з цим актуалізується роль і значення володіння лікарями не тільки практичними навичками, а й мистецтвом філософсько-психологічного впливу на пацієнтів. Активний вплив лікаря на емоційний стан хворого психотерапевтичними засобами вважається проявом гуманізму, бажанням добра хворій людині, а через неї всій спільноті. Поєднання гуманістичних поглядів і дій із глибокими професійними знаннями та навичками, постійне бажання їх використати на користь хворого, віддзеркалює виразі «майстерність лікаря і мистецтво лікування». У вихованні здорової, гармонійно розвиненої, сповненої духовних і фізичних сил людини важливе місце посідають, окрім медиків, педагоги, працівники культурно-освітніх установ, усі ті, хто зайнятий вихованням молодого покоління та майбутніх фахівців.*

***Ключові слова:** лікар, мистецтво лікування, виховання, мораль, чесність.*

З найдавніших часів медицина розвивалася на тлі боротьби за життя і здоров'я людини, зіткнень з невіг-

лаством тих чи тих соціальних прошарків суспільства, відсутністю уявлень про основи лікування та численними забобонами. Однак за тривалий період розвитку медицини не можна не відзначити й таких якостей людини, як величезна завзятість і стійкість перед невдачами та розчаруваннями [2].

Життєдіяльність сучасної людини в умовах науково-технічного прогресу настільки інтелектуально і психоемоційно напружена, що вона об'єктивно перебуває під впливом низки патогенних, стресогенних ситуацій і факторів. У зв'язку з цим актуалізується роль і значення володіння лікарями не тільки практичними навичками, а й мистецтвом філософсько-психологічного впливу на пацієнтів [3].

Беззаперечним постає зв'язок медицини та мистецтва. З найдавніших часів медицина вважалася мистецтвом. Великий лікар епохи Відродження Парацельс писав: «Медицина є більше мистецтво, ніж наука. Знання досвіду інших може бути корисним для лікаря, але всі знання світу не зроблять людину лікарем, якщо немає в нього необхідних здібностей і йому не призначено природою бути лікарем. Природа й спричиняє, івиліковує хворобу, тому лікареві потрібно знати природні процеси, що відбуваються як у видимій, так і в невидимій людині» [5].

Лікар – одна з найважливіших професій в історії людства, яка пов'язує основи релігії з єством людини. У стародавні часи лікарів найменували «Посланцями божими». У ході розвитку професії лікування величезна увага приділялася зовнішньому вигляду лікарів. Вважалося, що людина має у своєму розпорядженні дві основні іпостасі – свою душу і тіло. Природною потребою людини було володіння ними без будь-яких обмежень, абсолютно вільно. Але жити необхідно для самого себе, щоб самовдосконалюватися, розвиватися, пізнавати нове, прекрасне, робити відкриття. За таких обставин необхідно послу-

говуватися розумов. Розум – та якість людини, яка веде її до істини правильного світосприйняття [2].

Здатність мислити дає людині правильну орієнтацію в зовнішньому світі. З усіх властивостей особистості, які охоплюють почуття, пам'ять, волю, бажання, думки, судження, саме розум веде до істини як до світоглядної основи. Розум заспокоює душу, стримуючи її пориви, забезпечуючи рівновагу. У працях Леона Баттіста Альберті (1414–1472), італійського філософа і гуманіста, про вплив розуму на душу сказано: «Розум за своєю природою завжди підводить душу до найкращих і похвальних справ. У житті людини розум важить більше, ніж Фортуна, а розсудливість – більше, ніж випадок» [5].

Не менш важливою властивістю людської вдачі, ознакою її досконалості є честь. Один з найвидатніших давньогрецьких філософів Платон стверджував, що «все золото, сховане під Землею, все золото на Землі, всі матеріальні блага не можна порівняти з цією чеснотою. І по суті чеснота – не що інше, як досконала і добре влаштована природа» [5].

Сукупність правил і звичаїв (точніше, норм і принципів), які регулюють обов'язки людей стосовно одне одного, суспільства та підтримуються силою громадської думки, називають мораллю і моральністю. Наука про мораль (моральність), її сутнісні прояви, про закони її розвитку та специфіку щодо окремих суспільно-політичних форм та соціальних груп, називається етикою. Мораль і етика – це категорії, що визначають принципи поведінки людини в суспільстві. Питома вага морального фактора набуває особливого значення і дієвості у професії лікаря при діагностиці та лікуванні хвороб. Це пов'язано з тим, що між лікарем і хворим складаються такі взаємини, які не простежено в жодній іншій професії. Сукупність історично сформованих моральних норм і принципів, які впливають із завдань лікарської

професії, складає осердя лікарської моралі, а наука про лікарську мораль називається лікарською етикою.

Основні принципи лікарської етики непорушні з часів Гіппократа; разом з тим на лікарську етику накладають відбиток етичні норми того суспільства, в якому відбувається професійна діяльність лікаря. Крім того, лікарська етика доповнюється моральними нормами і принципами, котрі впливають з нових аспектів лікарської діяльності, наприклад пов'язаних з вузькою спеціалізацією медицини, пересадкою органів та іншими аспектами. У зв'язку з цим зміст сучасної лікарської етики сутньо змінився упродовж останніх 20–30 років [3, 5].

Сучасна медицина володіє чотирма основними лікувальними засобами: медикаментозним, хірургічним, фізіотерапевтичним та психотерапевтичним. При цьому, зцілювальний вплив слова лікаря на хворого і на процеси, які відбуваються в середовищі його організму, постає самоочевидним.

Дійовий вплив слова на перебіг органічних захворювань базується на вченні визначного фізіолога І. П. Павлова – про цілісність і єдність організму, психіки і соматички, детермінізму, зв'язку свідомості з умовами життя. Внутрішнє середовище організму підкоряється впливу кори головного мозку. Імпульси, які виходять з кори головного мозку, можуть впливати на стан будь-якого органу і системи. Вважається, що метод позитивного впливу живого слова при органічних захворюваннях необхідно використовувати як допоміжний засіб, тому що всі соматичні захворювання пов'язані з порушеннями функціонального стану вищої нервової діяльності пацієнта. Лікарі всіх спеціальностей повинні володіти методикою активного використання слова, жестів, міміки з метою позитивного впливу на психічний стан хворого.

Активний вплив лікаря на емоційний стан хворого психотерапевтичними засобами вважається проявом

гуманізму, бажанням добра хворій людині й у такий спосіб – усьому загалу. Поєднання гуманістичних поглядів і дій із глибокими професійними знаннями та навичками, постійне бажання їх використати на користь хворого, віддзеркалює вислів «майстерність лікаря і мистецтво лікування». Він містить науковий складник галузі й характерні особливості людини, що вибрала своїм фахом лікування. Важко оцінити, в яку саме історичну епоху в діях лікаря переважав мистецький або науковий компонент. Але вони завжди поєднувалися, служили одній меті – вилікувати хвору людину. «Успіх старань лікаря залежить, перш за все, від його здібності встановити духовний контакт із хворим, від доброзичливості лікаря» – писав В. В. Вересаєв [1].

Дебати, які періодично виникають у колах лікарів, стосовно того, що переважає у медицині – наука чи мистецтво, в наш час помітно вщухли. Причин цього декілька. Перша з них і найважливіша – значні досягнення медичної науки. Відкрито таємниці будови і функції головного мозку. Став доступним вплив на структуру та функції серця. Добру перспективу мають досягнення ендovasкулярної хірургії. Революційний вплив на свідомість справляє своїми можливостями ендоскопічна хірургія. Дослідження обміну речовин, поглиблення знань про шлункову секрецію, широке впровадження фармакологічних засобів впливу на її стан розкрили нову сторінку в галузі патогенезу виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Створені на цій основі середники допомогли зменшити кількість операцій, спричинених виразковою хворобою та попередити інвалідність хворих.

Інша причина – надмірна комерціалізація діяльності лікарняних закладів та носіїв професії. Лікарі, лікарняні заклади раптово опинилися в обставинах, коли самі змушені шукати засоби функціонування. У свідомості носіїв професії, переповненій життєвозна-

чущими проблемами, не залишилося стимулів для мистецького вдосконалення. Музи – моральні важелі медичних працівників знітилися перед викликом економічної скрути, майже стихли в очікуванні сприятливішого часу. Суворая реальність витісняє із спілкування у ситемі «лікар–пацієнт» дійовий фактор – благотворний вплив слова. А з ним – і відшліфовування майстерності, пошук засобів активного впливу на свідомість хворого, уміння працювати з хворою людиною, доброту, повагу до кожного, бажання самовдосконалення. Без них мистецтво лікування тьмяніє.

Отже, у справі використання набутоків мистецтва, дотримання принципів моралі й етики для виховання здорової, гармонійної, сповненої духовних і фізичних сил людини важливе місце посідають, окрім медиків, педагоги, працівники культурно-освітніх установ, усі ті, хто зайнятий вихованням молодого покоління та майбутніх фахівців.

Література

1. Гіленко І. О., Дем'янюк Д. Г., Ляховський В. І. та ін. Місце виховання та навчання у формуванні суспільної свідомості студентів. *Світ медицини та біології*. 2007. №1. С. 94–97.
2. Демин А. С., Терсин А. С. Медицина – искусство или наука. *Международный студенческий научный вестник*. 2016, № 4–1. URL: <http://www.eduherald.ru/ru/article/view?id=15724>
3. Капралова Т. С., Лаврухина В. Р. Медицина как наука и как искусство, как теория и как практика. Человек как субъект медицины. *Форум молодых ученых*. 2018, № 5–2 (21), С. 62–67
4. Скибицкий В. В., Запеева В. В., Звягинцева Ю. Г., Порошенко Н. В., Звягинцев С. В. О роли врачебной этики и деонтологии в формировании личности врача-интерниста. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2016. № 4–1. С. 273–276.

5. Яковцева А. Ф., Сорокина И. В., Яковцева И. И., Гольева Н. В. Медицина и искусство. *Новости медицины и фармации*. 2010, № 5 (311).

Summary: The life of modern people in the conditions of scientific and technological progress is so intellectually and psycho-emotionally tense that they are objectively under the influence of a number of pathogenic, stressful situations and factors. In this regard, the role and importance of doctors' possession not only of practical skills, but also of the art of philosophical and psychological influence on patients is actualized. The doctor's influence on the emotional state of the patient by psychotherapeutic means is considered a manifestation of humanism, the desire for good to the sick person, and vie that to the whole community. The combination of humanistic views and actions with deep professional knowledge and skills, a constant desire to use them for the benefit of the patient, reflects the expression "skill of the doctor and the art of treatment." Together with doctors, teachers, employees of cultural and educational institutions, all those who are engaged in the education of the younger generation and future professionals occupy an important place in the education of a healthy, harmoniously developed, united spiritual and physical strength.

Key words: doctor, art of treatment, upbringing, morality, honesty.
